

які об'єднують зусилля над створенням автономної системи керування. Багато компаній засвідчили, що подібні партнерські відносини породжують ефект економії та творчу прозорливість. Ще однією формою інноваційного розвитку великих компаній є створення різного типу стартапів з обмеженими ресурсами, які будують свій бізнес на основі інноваційних технологій, проте залишаються окремим напрямом діяльності компанії. Не менш значущим залишається кооперація з науковими установами в рамках різних кластерів.

В цілому ж треба зазначити, що сучасні компанії активно вивчають досвід компаній-лідерів з менеджменту інноваційних ідей та інтегрують найбільш ефективні практики в операційну діяльність.

Література.

1. Довгань Л.Є. Креативний менеджмент: навч. посібник / Л.Є. Довгань, Н.І. Ситник. – К.: ВД Вінниченко. – 2014. – 248 с.
2. Barnhoorn R. Open Innovation Generates Great Ideas, so why are not Companies Adopting Them? [Електронний ресурс] / R. Barnhoorn, D. Deichmann, I. Rozentale // Harvard Business Review. – 2017. – December 2018. – Режим доступу: <https://hbr.org/2017/12/open-innovation-generates-great-ideas-so-why-arent-companies-adopting-them>

ІСТОРИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ЗАРОДЖЕННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ “КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ”

Ковальова О. П., аспірант

*Науковий керівник: Криворучко О. М., д. е. н., професор
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Ефективне корпоративне управління є вирішальним фактором успішної роботи підприємств в ринкових умовах. Світова фінансова криза висвітлила недосконалість та недостатню адаптованість корпоративного управління навіть в країнах, де воно формувалось протягом століть. Саме тому, набуває особливого змісту і значення вивчення історичного підґрунтя зародження поняття корпоративного управління, що дасть можливість визначити під впливом яких факторів відбувалось формування, розвиток та цілісне становлення даного управління, для можливого вдосконалення існуючого поняття.

Значний вклад у розвиток поняття корпоративного управління внесли представники зарубіжних економічних шкіл – І. Ансофф,

Р. Брейлі, С. Майерс та інші. Сучасні аспекти корпоративного управління досліджувалися багатьма вітчизняними ученими, серед них Акчуріна О.А., Ільчук П.Г., Корольова О.Г., Супрун Н.А., Козаченко А.В., Воронкова А.Е., Коренев Є.Н., Романюк В. М., Левицька І. В., Баюра Д.О., Романюк В. М., Худік О., Пішпек С.І., Мороз О.В., Поважний О.С.

Баланс впливу та прийняття рішень між членами правління, керівниками та акціонерами розвивався протягом століть. Незважаючи на те, що концепція корпоративного управління почала зароджуватись з початку підприємницьких об'єднань, що виникли ще у IV тис. до н.е., назва не ввійшла в моду до 1970-х років [3]. Проте, саме основні принципи сучасного корпоративного управління були закладені лише в кінці XVIII – на початку XIX ст. А безпосереднє законодавче регулювання корпоративної діяльності розпочалось з XIX ст. Уперше акціонерне товариство, як організаційно-правова форма підприємницької діяльності, зафіксована у французькому Торговому кодексі 1808 року. Тому деякі дослідники саме його називають актом, із моменту видання якого виник правовий інститут «акціонерне товариство». У 1843 році в Пруссії, у 1844 р. – в Англії, у 1856 р. – у Франції видають самостійні цивільно- правові закони про акціонерні товариства. У 1862 році в Англії всі законодавчі акти, що регулювали діяльність акціонерного товариства, зведено в єдиний закон, і вперше у світі була запроваджена реєстраційна система створення акціонерного товариства, а у 1867 році вперше дозволено випуск акцій на пред'явника [1]. Наприкінці XX ст. практика усебічного регулювання діяльності корпорацій отримала назву «корпоративне управління» (КУ). У 1931 р. А. Берлі і Г. Мінз (США) публікують свою роботу «Сучасна корпорація і приватна власність» капіталізму» положення якої стали базою сучасних теорій у сфері КУ. Останнім етапом історії КУ можна вважати період, починаючи з 50-х років XX ст. і до сьогодні, коли у країнах із ринковою економікою учасниками акціонерних товариств стає питома вага всього населення. У 1968 р. Європейське економічне співтовариство приймає директиву про корпоративне законодавство для європейських компаній. У 1992 р. комітет Кедбюрі публікує перший Кодекс корпоративного управління (Великобританія), наслідком якого стала реалізація принципу «прозорості». У XX ст. акціонерне товариство стало домінуючою організаційно- правовою формою, а тому корпоративне управління набуває надзвичайної важливості та забезпечує дотримання інтересів акціонерів і суспільства загалом [10].

Варто відзначити, що історично кожен етап є невід'ємним фактором, який вплинув на формування визначення поняття «корпоративне управління». Проте різноманітність підходів, полярних точок зору науковців, мети дослідження та національні традиції країни призвели до розрізненості визначень. Тому важливо систематизувати погляди різні підходи до визначення поняття. При розгляді загальних підходів до систематизації дослідження поняття «корпоративне управління» слід підкреслити, що широке використання цього поняття до багатьох економічних явищ, призвело до його дифузії до суміжних сфер. Проте, саме як управлінський феномен, корпоративне управління сформувалась за допомогою об'єднання в єдине ціле інституційних, організаційних, фінансових, правових, комунікативних та соціальних аспектів управління корпоративними структурами [4]. Підхід з точки психології менеджменту визначає корпоративне управління як управління, що породжує корпоративну культуру, тобто комплекс загальних традицій, установок, принципів поведінки. Підхід з точки зору теорії фірми має на увазі збіг понять корпорація і організація. Підхід з точки зору фінансової системи визначає корпоративне управління як певні інституціональні угоди, що забезпечують трансформацію заощаджень в інвестиції і розподіляючи ресурси серед альтернативних користувачів в індустріальному секторі. Ефективний перерозподіл капіталу між галузями і сферами суспільства здійснюється у рамках корпорацій, побудованих на основі об'єднання банківського і промислового капіталу [5]. За визначенням Баюри Д.О. категорію «корпоративне управління» можна визначити як «систему цілеспрямованого формування процесу діяльності акціонерного товариства (корпорації) та впливу між акціонерами і зацікавленими особами» [2]. Романюк В.М. відзначає, що необхідно розглядати поняття «корпоративне управління» системно, розуміючи під цим терміном передусім систему взаємодії органів корпоративного правління, управління вартістю компанії та її стійким розвитком, сукупність принципів побудови оптимальної структури взаємодії з усіма ключовими стейкхолдерами відповідно до прийнятої місії для забезпечення найбільш вигідного перерозподілу сконцентрованих в корпорації ресурсів та зменшення ризиків для власників компанії [9]. Худік О. відзначає, що корпоративне управління слід розглядати не як просту сукупність юридичних, організаційних норм і правил, у рамках яких функціонує певна корпорація, а як систему економічних, навіть соціально-

економічних відносин, на базі яких формуються стосунки як між усіма учасниками конкретної структури, так і між учасниками і зовнішніми агентами, що є суб'єктами інституційного регулювання [11]. В свою чергу, С. Пішпек формулює зміст поняття «корпоративне управління» у дуалістичному вигляді: у вузькому значенні – забезпечення діяльності менеджерів з управління підприємством в інтересах власників – акціонерів, у більш широкому змісті – захист і врахування інтересів інвесторів, які диференціюються на фінансові і нефінансові. За визначенням С. Турнбулла корпоративне управління розкриває процеси в діяльності організації, які пов'язані як з визначенням уповноважених осіб з контролю та регулювання діяльності, так і з організацією виробництва, реалізацією товарів і послуг [6]. На думку О. Поважного, корпоративне управління – це спосіб впливу на систему взаємовідносин між органами управління безпосередньо виробництвом, інвесторами, трудовим колективом і державою, яка регламентується законодавчими і нормативними актами, внутрішніми нормативними документами і положеннями з метою підвищення ефективності господарювання отримання очікуваного прибутку [8].

Отже, проаналізувавши історичне підґрунтя створення та формування корпоративного управління в світі, та існуючі визначення сучасних науковців, було сформовано наступне визначення: «корпоративне управління» – цілісна система взаємодії управлінської відповідальності, структури правління та прав акціонерів, яка має оптимально збалансовувати інтереси всіх зацікавлених осіб, здійснювати стратегічне планування, мінімізувати різноманітні ризики з метою прибуткової діяльності підприємства та залучення інвестиційних коштів.

Література.

1. Акчуріна О. А. Тенденції розвитку сутності поняття "корпоративне управління" / О. А. Акчуріна // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2013. – С. 53–56.
2. Баюра Д. О. Корпоративне управління як об'єкт наукового дослідження / Д. О. Баюра. // Вісник Київського національного університету. Економіка / За ред. В.Д. Базилевича. – 2008. – С. 26–29.
3. Ільчук П. Г. Корпоративне управління: історичні аспекти та тенденції розвитку [Електронний ресурс] / П. Г. Ільчук, О. Г. Корольова // Видавництво Національного університету

"Львівська політехніка". – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/7691/1/66.pdf>.

4. Козаченко А. В. Корпоративне управління / А. В. Козаченко, А. Є. Воронкова. – Київ: Лібра, 2004. – 367 с.

5. Левицька І. В. Механізм формування ефективної системи корпоративного управління [Електронний ресурс] / І. В. Левицька // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки.. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2010_3_25.

6. Мороз О. В. Корпоративне управління на підприємствах України: постприватизаційний етап еволюції / О. В. Мороз, М. П. Карачина, Т. М. Халімон. – Вінниця: УНІВЕРСУМ, 2008. – 180 с.

7. Пішпек С. І. Формування корпоративних відносин в перехідній економіці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук / Пішпек С. І. – Київ, 2006. – 19 с.

8. Поважний О. С. Корпоративне управління / О. С. Поважний, Н. С. Орлова, А. О. Харламова. – Київ: Кондор, 2013. – 244 с.

9. Романюк Р. М. Концептуальний аналіз теоретичних підходів до сутності корпоративного управління / Р. М. Романюк. // «Ефективна економіка». – 2015. – № 7. – <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4195>.

10. Супрун Н. А. З історії акціонерного підприємництва в Україні (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) / Н. А. Супрун. // Економіка: проблеми теорії та практики.. – 2003. – № 176. – С. 11–16.

11. Худік О. Корпоративне управління як система відносин учасників діяльності / О. Худік // Вісник КНТЕУ. – 2013. – № 2. – С. 58–70.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

*Краснова А. В., Макаренко В. Р., Шитова А. Д., студенти
Науковий керівник: Афанасьєва О. К., к. е. н., доцент
Одеський національний морський університет*

В умовах світової фінансової кризи в багатьох галузях економіки України загострилася конкуренція між виробниками товарів та постачальниками послуг. В умовах зниженого платоспроможного попиту компанії намагаються зміцнити своє становище в галузі,